

Standardy ochrony małoletnich
Zespołu Szkół
Centrum Kształcenia Rolniczego
im. Krzysztofa Kluka w Rudce

Rudka, 15.02.2024r.

Podstawy prawne:

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
4. Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
6. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).
8. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U z 2023 r. poz. 984 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900);
10. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012, poz. 1169);
11. Karta Nauczyciela (Dz. U. 1982 Nr 3 poz. 19).

PODSTAWOWE TERMINY

Jeżeli mowa jest o:

1. **dyrektorze szkoły, dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce;
2. **szkole, jednostce** – należy przez to rozumieć Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce;
3. **pracowniku** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia, umowy wolontariackiej w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce;
4. **uczniu** – należy przez to rozumieć każdą osobę uczęszczającą do Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce;
5. **małoletnim** – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
6. **opiekunie ucznia** – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowieniu o małoletnim, w szczególności jego przedstawiciela ustawowego;
7. **przedstawicielu ustawowym** – należy przez to rozumieć rodzica bądź opiekuna posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawnego (osobę reprezentującą

dziecko, ustanowioną przez sąd, w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska lub gdy rodzice nie żyją);

8. **zgodzie opiekuna małoletniego** – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
9. **krzywdzeniu małoletniego** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Szkoły lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie. Krzywdzeniem jest:
 - **przemoc fizyczna** – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m. in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu,
 - **przemoc emocjonalna** – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać,
 - **przemoc seksualna** – to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm),
 - **przemoc ekonomiczna** – to niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom. Jest to jedna z form zaniedbania,
 - **zaniedbywanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego;
10. **danych osobowych ucznia** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce;
11. **osobie odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Dyrektora Zespołu Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce, pracownika sprawującego nadzór nad realizacją niniejszych Standardów;
12. **osobie odpowiedzialnej za Internet** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Dyrektora Szkoły pracownika, sprawującego nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie Szkoły oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie.

Standard 1 - Szkoła opracowała, przyjęła i wdrożyła do realizacji Standardy Ochrony Małoletnich, które określają:

- a) Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu.
- b) Procedury reagowania na krzywdzenie.
- c) Procedura „Niebieskiej Karty”.
- d) Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.
- e) Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni, w tym zachowania niedozwolone.
- f) Zasady bezpiecznych relacji małoletni – małoletni, w tym zachowania niedozwolone.
- g) Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu.
- h) Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie, w tym ochrony wizerunku i danych osobowych.
- i) Zasady upowszechniania i ewaluacji Standardów.

Standard 2 – Szkoła stosuje zasady bezpiecznej rekrutacji personelu, regularnie szkoli personel ze Standardów.

Standard 3 – Szkoła wdrożyła i stosuje procedury interwencyjne, które znane są i udostępnione całemu personelowi. Każdy pracownik wie komu należy zgłosić informację o krzywdzeniu małoletniego i kto jest odpowiedzialny za działania interwencyjne. Każdemu pracownikowi szkoły udostępnione są dane kontaktowe do lokalnych instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i interwencję w przypadku krzywdzenia małoletnich.

Standard 4 – Szkoła co najmniej raz na 2 lata monitoruje i w razie konieczności ewaluuje zapisy Standardów, konsultując się z personelem, uczniami i rodzicami oraz aktualizując zapisy.

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

1. Celem Standardów Ochrony Małoletnich jest:

- a) zwrócenie uwagi personelu szkoły, rodziców i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony małoletnich uczniów przed krzywdzeniem;
- b) określenie zakresu obowiązków przedstawicieli szkoły w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony uczniów przed krzywdzeniem;
- c) wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;
- d) wprowadzenie wzmożonej działalności wychowawczo - profilaktycznej w zakresie zapewnienia ochrony uczniów przed przemocą.

2. Personel szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitoruje sytuację i dobrostan dziecka oraz stosuje zasady określone w Standardach.

3. Niedopuszczalne jest stosowanie przez personel wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.

4. Ze Standardami zapoznawany jest cały personel placówki, a także uczniowie i ich rodzice, zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.

5. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia, ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.
6. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu.

Rozdział 2

Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

1. Standardem jest rekrutacja pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.
2. Szkoła dba, aby osoby w niej zatrudnione – zarówno pracownicy pedagogiczni, jak i niepedagogiczni, w tym osoby pracujące na podstawie umowy - zlecenia oraz wolontariusze, stażyści i praktykanci, posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz nie stanowiły dla nich zagrożenia.
3. W każdym przypadku szkoła musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia, t.j. imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia oraz dane kontaktowe osoby zatrudnianej.

Zgodnie z art. 21 Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym osoba zatrudniająca przed zawarciem umowy sprawdza kandydata w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (dostęp: rps.ms.gov.pl, po założeniu profilu placówki). Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru, a figurowanie w Rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.

- *Aby sprawdzić osobę w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym potrzebne są następujące dane kandydata/-tki: imię i nazwisko; data urodzenia; PESEL; nazwisko rodowe; imię ojca; imię matki.*

Pracodawca jest zobowiązany do domagania się od osoby zatrudnianej lub od innej osoby (wolontariusza, praktykanta i in.) przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole/ placówce, zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.

- *Zaświadczenia z KRK można domagać się wyłącznie w przypadkach, gdy przepisy prawa wprost wskazują, że pracowników w zawodach lub na danych stanowiskach obowiązuje wymóg niekaralności - Wymóg niekaralności obowiązuje m.in. nauczycieli, w tym nauczycieli zatrudnionych w placówkach publicznych oraz niepublicznych. Z kolei ustawa o pracownikach samorządowych nie nakłada obowiązku przedstawienia informacji z KRK przed nawiązaniem stosunku pracy.*
4. Kandydat/kandydatka składa oświadczenia o posiadaniu przez niego/nią pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych; o niekaralności oraz

- o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.
5. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy:
 - a) informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub działalności wolontariatu związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów;
 - b) pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa;
 - c) jeżeli mieszkała w innych państwach w ciągu 20 lat niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub działalności wolontariatu związanej z kontaktami z dziećmi.
 8. Dopuszczalne jest przedłożenie przez kandydata pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia, że prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności i/lub nie prowadzi rejestru karnego oraz oświadczenia, że nie był(-a) w tym państwie prawomocnie skazany(-a).
 9. O zawieraniu oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia świadczy zawarta w ich treści klauzula: „Jestem świadomy (-a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, która zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
 10. Oświadczenia, wydruki z rejestrów i zaświadczenia z KRK dołączane są do akt osobowych pracownika lub do dokumentacji wolontariusza/ praktykanta. W przypadku danych z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, wystarczającym jest wydruk strony internetowej, na której widnieje komunikat, że sprawdzana osoba nie figuruje w Rejestrze.

Rozdział 3

Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni, małoletni – personel w tym zachowania niedozwolone

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi a personelem szkoły jest działanie dla dobra ucznia, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.
2. Personel działa wyłącznie w ramach obowiązującego prawa powszechnego, przepisów wewnętrznych szkoły oraz swoich uprawnień i kompetencji.
3. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników (pedagogicznych i niepedagogicznych), stażystów, praktykantów i wolontariuszy.
4. Podstawowe standardy określające zasady, o których mowa w ust. 3 obejmują w szczególności:

- a) utrzymywanie profesjonalnej relacji z uczniami i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych uczniów;
- b) zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z uczniami, podkreślające zrozumienie dla uczuć przeżywanych przez nich, nie wymuszające zwierzeń na siłę i okazujące zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy;
- c) nie zostawianie uczniowi nieograniczonej wolności, wyznaczanie jasnych granic w postępowaniu i oczekiwaniach, egzekwując konsekwencje za ich nieprzestrzeganie, ucząc tym samym, że odpowiedzialność jest po stronie ucznia, a konsekwencje wynikają z jego działania;
- d) reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych ucznia, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnego;
- e) uwzględnianie potrzeb ucznia oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych uczniów, w tym dostosowanie metod i form pracy dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ucznia niepełnosprawnego i ucznia zdolnego;
- f) równe traktowanie uczniów bez względu na płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, religijny i światopogląd;
- g) fizyczny kontakt z uczniem możliwy tylko jako odpowiedź na realne potrzeby ucznia w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego. Na kontakt fizyczny (np. przytulenie) uczeń zawsze musi wyrazić zgodę;
- h) ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec ucznia, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane;
- i) udział personelu w doskonaleniu zawodowym w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich, komunikacji interpersonalnej, diagnozy czynników ryzyka, świadczących o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego;
- j) panowanie pracownika nad własnymi emocjami;
- k) kontakt z uczniami odbywa się wyłącznie w godzinach pracy szkoły i dotyczy celów edukacyjnych lub wychowawczych, a jeśli istnieje potrzeba spotkania z uczniami poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrekcję i uzyskać zgodę rodziców małoletniego ucznia;
- l) jeśli uczeń i jego rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych uczniów.

5. W relacji personelu z małoletnimi uczniami niedopuszczalne jest w szczególności:

- a) stosowanie wobec ucznia przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
- b) zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie uczniów;
- c) krzyczenie na uczniów, wywoływanie u nich lęku;
- d) ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczniów;
- e) zachowywanie się w obecności uczniów w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej;
- f) nawiązywanie z uczniem jakiegokolwiek relacji seksualnych, ani składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, ge-

stów oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę;

- g) faworyzowanie uczniów;
- h) utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika;
- i) proponowanie uczniom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z uczniami lub w ich obecności;
- j) zapraszanie uczniów do swojego miejsca zamieszkania.

Procedura postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa ucznia ze strony kadry pedagogicznej

1. Zgodnie z art. 6 pkt. 1 oraz art. 7 ust. 2 pkt 6 Karty Nauczyciela nauczyciel jest zobowiązany rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.
2. W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa ze strony nauczyciela:
 - a) należy zapewnić bezpieczeństwo uczniowi i odizolować go od nauczyciela;
 - b) jeżeli podczas zdarzenia jest obecny inny nauczyciel lub pracownik szkoły, wykonuje on czynności zabezpieczające ucznia bądź prowadzi się ucznia w bezpieczne miejsce np.: gabinet pedagoga szkolnego/wicedyrektora Szkoły/pokój wychowawców internatu;
 - c) o zdarzeniu należy jak najszybciej poinformować dyrektora szkoły;
 - d) na wniosek ucznia, pracownika szkoły lub rodziców, dyrektor przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające z udziałem obu stron konfliktu;
 - e) w przypadku potwierdzenia się zarzutów wobec pracownika szkoły dyrektor podejmuje działania dyscyplinarne przewidziane w Regulaminie pracy, Kodeksie Pracy lub Karcie Nauczyciela.

Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia na lekcji stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych

1. Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w Kodeksie Karnym. W związku z tym zakres ochrony nauczyciela określają przepisy Kodeksu karnego - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339 I 2600 oraz z 2023 r. poz. 289).
2. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.
3. W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa ze strony ucznia należy:
 - a) podjąć przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego poprzez rozmowę z uczniem;
 - b) w przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel poprzez przewodniczącego klasy lub dyżurnego ucznia zawiadamia pedagoga / dyrektora / innego nauczyciela o zaistniałej sytuacji;

- c) zabrać ucznia z lekcji przez innego pracownika - nauczyciela szkoły. Zaprowadzić do gabinetu pedagoga/wicedyrektora Szkoły. W przypadku braku takiej możliwości zapewnić bezpieczeństwo pozostałym uczniom poprzez wyprowadzenie ich z klasy np. do biblioteki szkolnej;
- d) dyrektor w obecności rodziców/ opiekunów prawnych/ pedagoga lub wychowawcy przeprowadza rozmowę z uczniem celem zastosowania wobec niego kary zgodnej ze statutem szkoły;
- e) w sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia;
- f) poinformować rodziców o zachowaniu ucznia i zabranii go z lekcji;
- g) w sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (groźenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela) zawiadomić rodziców ucznia i (lub) Policji lub Pogotowia Ratunkowego;
- h) po jednorazowym agresywnym zachowaniu rodzic/opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, kiedy jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego i innych uczniów;
- i) brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Policji / Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych;
- j) rozmowa z rodzicami ucznia przeprowadzona przez wychowawcę/pedagoga w celu dobrania odpowiednich form pomocy dla dziecka;
- k) w przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami Szkoła kieruje wnioskiem do Sądu;
- l) w przypadku znieważenia nauczyciela przez ucznia lub naruszenia nietykalności cielesnej, dyrektor szkoły z urzędu zobowiązany jest powiadomić Policję, a w przypadku ucznia nieletniego – sąd rodzinny lub Policję (art. 63 ust. 2 KN oraz art. 4 § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).
- m) nauczyciel w formie pisemnej zawiadamia dyrektora o naruszeniu jego uprawnień przez ucznia.

4. Do dyrektora szkoły należy poinformowanie o zdarzeniu organu prowadzącego. Przewodzenie postępowania w sprawie popełnienia czynu karalnego należy do organów ścigania. Dyrektor nie prowadzi dochodzenia w szkole.

Rozdział 4

Zasady bezpiecznych relacji małoletni – małoletni, w tym zachowania niedozwolone

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi jest działanie z szacunkiem, uwzględniające godność i potrzeby małoletnich.
2. Standardem jest tworzenie atmosfery życia szkolnego, które promuje tolerancję i poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie.
3. Uczniowie angażowani są w działania, w których mają możliwość aktywnego uczestniczenia, podejmowania współdziałania i rozwijania podejścia zespołowego, w tym kształtującego pozytywne relacje z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Niedozwolone jest w szczególności:

- a) stosowanie przemocy wobec jakiegokolwiek ucznia, w jakiegokolwiek formie;
- b) używanie wulgarnego, obraźliwego języka;
- c) upokarzanie, obrażanie, znieważanie innych uczniów;
- d) zachowanie w sposób niestosowny, tj. używanie wulgarnych słów, gestów, żartów, kierowanie obraźliwych uwag, w tym o zabarwieniu seksualnym;
- e) stosowanie zastraszania i gróźb;
- f) utrwalanie wizerunku innych uczniów poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody i w sytuacjach intymnych, mogących zawstydić;
- g) udostępnianie między małoletnimi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu.

Rozdział 5

Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

1. Celem planu wsparcia jest przede wszystkim:
 - a) zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innymi instytucjami, jeśli istnieje taka konieczność;
 - b) współpraca z rodzicami w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu pomocy;
 - c) diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych;
 - d) objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły i pomocą specjalistyczną poza szkołą, jeśli zaistnieje taka konieczność.
2. W ustalaniu planu wsparcia uczestniczy uczeń, jego rodzice, wychowawca i zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej – każda z tych osób otrzymuje zadania do wykonania w określonym czasie.
3. Działania koordynuje i monitoruje pedagog szkolny, który jednocześnie jest osobą odpowiedzialną za koordynację Standardów, wskazaną w Rozdziale 1 ust. 5 w tym w podejmowaniu działań wspólnie z instytucjami pozaszkolnymi.
4. Plan wsparcia uwzględnia:
 - a) działania interwencyjne, mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa, w tym zgłoszone podejrzenie popełnienia przestępstwa zgłoszone do organów ścigania;
 - b) formy wsparcia oferowane przez szkołę;
 - c) zaproponowane formy specjalistycznej pomocy pozaszkolnej, jeśli istnieje taka potrzeba.
5. Planem wsparcia należy objąć także rodzeństwo pokrzywdzonego ucznia, jeśli są uczniami szkoły.
6. Plan wsparcia małoletniego funkcjonuje równolegle z podejmowanymi działaniami interwencyjnymi, a jego naczelną zasadą jest obserwacja ucznia, zapewnienie mu warunków do uzyskania wielospecjalistycznej pomocy, również pozaszkolnej, udzielanie wsparcia rodzicom i współpraca międzyinstytucjonalna.

7. Plan wsparcia małoletniego ustalany jest również w sytuacji, gdy inicjatorem działań interwencyjnych jest inna instytucja (procedura „Niebieskiej Karty”, uzyskanie informacji o krzywdzeniu od organów ścigania lub sądu itp., współpraca z OPS).
8. W przypadku realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, plan wsparcia małoletniego tożsamy jest z ustaleniami poczynionymi w grupie diagnostyczno-pomocowej.
9. Do działań zaktywizowany powinien zostać rodzic „niekrzywdzący”, który współpracuje ze szkołą w celu powstrzymania sprawcy przemocy i zapewnienia dziecku pomocy poza szkolnej. W przypadku krzywdzenia przez obojga rodziców, interwencja polega również na zawiadomieniu sądu rodzinnego i Policji, działania względem rodziców, w tym sprawdzanie bezpieczeństwa domowników, leży w kompetencjach tych instytucji.
10. Plan wsparcia małoletniego obejmuje różne formy pomocy, w tym prawną, psychologiczną, socjalną i medyczną, uwzględniając współpracę interdyscyplinarną w tym zakresie.
11. Zadania pracowników szkoły wiążą się głównie z pomocą w realizowaniu przez ucznia zadań dydaktyczno-wychowawczych i budowaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami i personelem szkoły.
12. Plan wsparcia małoletniego nie kończy się wraz z końcem procedury prawnej.

Rozdział 6

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. W szkole powołana jest funkcja administratora sieci (zgodnie z rozdziałem 1 ust. 6), który odpowiedzialny jest za instalowanie i aktualizowanie przynajmniej raz w miesiącu programów antywirusowych i zapór sieciowych w celu ochrony systemów przed atakami złośliwego oprogramowania i blokowania na komputerach szkolnych materiałów niedostosowanych do wieku.
2. Szkoła współpracuje z ekspertem ds. bezpieczeństwa cyfrowego przy organie prowadzącym szkołę.
3. Infrastruktura sieciowa szkoły zapewnia dostęp do Internetu personelowi i uczniom, zarówno w czasie zajęć pod nadzorem pracownika szkoły, jak i poza nimi, na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się w sali informatycznej, bibliotece szkolnej, pokoju cichej nauki w internecie.
4. W przypadku użytkowania sprzętu z dostępem do Internetu pod nadzorem pracownika szkoły, ma on obowiązek informowania uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych i czuwania nad bezpiecznym korzystaniem z Sieci podczas zajęć.
5. W szkole prowadzone są cykliczne działania profilaktyczne z zakresu zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, a na jej terenie (gabinet pedagoga, biblioteka szkolna, sala informatyczna) dostępne są materiały edukacyjne z tego zakresu.

6. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści administrator sieci stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia, a swoje ustalenia przekazuje dyrektorowi, który organizuje dla dziecka rozmowę z pedagogiem. Jeśli ten uzyska informację, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze ochrony.

Rozdział 7

Procedury reagowania na krzywdzenie

1. Standardem w szkole jest:
 - a) przeszkolenie wszystkich pracowników w obszarze prawnego i społecznego obowiązku zawiadomiania instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw na szkodę małoletnich; w zakresie roli pracowników oświaty w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia dziecka;
 - b) udostępnienie wszystkim pracownikom wykazu danych adresowych lokalnych placówek pomocowych, zajmujących się ochroną dzieci oraz zapewniających pomoc w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia i współpraca z tymi instytucjami (tj. ośrodek pomocy społecznej, dzielnicowy, centra pomocy dziecku, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, placówki ochrony zdrowia);
 - c) prowadzenie przez osobę wskazaną w rozdziale 1 ust. 5 Standardów, Karty rejestru zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
2. Na potrzeby Standardów opracowano procedury interwencji w przypadku ujawnienia działania na szkodę małoletniego ucznia w formie:
 - a) przemocy rówieśniczej;
 - b) przemocy domowej;
 - c) działania na szkodę dziecka przez pracownika szkoły.
3. Organizowane są oddziaływania profilaktyczne w zakresie zapobiegania przemocy, w tym przy współpracy z instytucjami pozaszkolnymi (Policja, PCPR, organizacje pozarządowe i in.).

Rozdział 8

Procedury reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego

Cele:

1. zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w środowisku cyfrowym,
2. wprowadzenie działań profilaktycznych,
3. stworzenie procedur postępowania na wypadek pojawienia się cyberzagrożeń,
4. zapewnienie młodzieży aktualnej wiedzy na temat korzystania z zasobów Internetu,
5. kształtowanie postaw odpowiedzialnej aktywności w środowisku cyfrowym.

Rodzaje cyberzagrożeń i procedury postępowania

1. **Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych** (cyberpornografia, cyberprostyucja, sexting, sponsoring, treści propagujące niezdrowy tryb życia).

Procedura postępowania:

1. Zabezpieczenie dowodów w formie elektronicznej lub wydruku.
 2. Po zidentyfikowaniu sprawców poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i ich roli.
 3. Przeprowadzenie rozmowy wychowawczo – profilaktycznej (wychowawca-pedagog-dyrektor). W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) złożenie zawiadomienia o zdarzeniu na Policję.
 4. Podczas rozmowy ustalenie okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do w/w treści.
 5. Powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnienie z nimi podejmowanych działań i form wsparcia dziecka.
 6. W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.
2. **Infoholizm** - polega na nadmiernym, obejmującym niekiedy niemal całą dobę korzystaniu z zasobów Internetu, gier i portali społecznościowych. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego jak i psychicznego, zaniedbywaniu codziennych czynności, obowiązków, osłabianie relacji interpersonalnych.

Procedura postępowania:

1. Szkoła po zaobserwowaniu niepokojących symptomów u ucznia – podejrzenie o infoholizm – przeprowadza rozmowę z rodzicami lub prawnymi opiekunami. Celem rozmowy powinno być ustalenie skutków zdrowotnych i psychicznych, wyjaśnienie jakie objawy wzbudziły niepokój.
2. Szkoła może udzielić informacji na temat placówek świadczących pomoc, a decyzję o objęciu specjalistyczną opieką podejmują rodzice lub prawni opiekunowie.
3. Rozmowa ucznia i rodziców lub prawnych opiekunów z pedagogiem szkolnym.
4. Omówienie możliwych rozwiązań ze wskazaniem konieczności specjalistycznej diagnozy dziecka w odpowiednich placówkach.
5. Poinformowanie Rady Pedagogicznej o istniejącym problemie w celu podjęcia wspólnych, spójnych działań.
6. W przypadku niepodjęcia przez rodziców lub prawnych opiekunów działań zmierzających do poprawy sytuacji dziecka szkoła przekazuje informacje do sądu rodzinnego.
7. Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o infor-

mowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.

8. W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko zostanie pod opieką tego specjalisty. Rodzic jest zobowiązany poinformować szkołę o podjętych krokach.
3. **Niebezpieczne działania** (cyberprzemoc) – przemoc przy użyciu technologii informacyjnych i komunikacyjnych – Internet, media społecznościowe, telefony komórkowe. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Procedura postępowania:

1. Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica). W każdym przypadku należy wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie.
 2. Należy zabezpieczyć dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, itp.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
 3. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia.
 4. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, cyberprzemoc podlega sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły. Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy.
 5. Udzielenie wsparcia ofierze.
 6. Rozmowa z ofiarą cyberprzemocy wychowawcy, pedagoga, rodzica, dyrektora.
 7. Zabezpieczenie dowodów.
 8. Monitorowanie sytuacji ofiary.
 9. Wskazanie rodzicom lub prawnym opiekunom źródeł specjalistycznej pomocy i przekazanie informacji o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.
 10. Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc.
4. **Niebezpieczne kontakty w Internecie** (child grooming = uwodzenie dzieci online, cyberpedofilia) - zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontak-

tów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności.

Procedura postępowania:

1. Osobami zgłaszającymi incydent mogą być: rodzice lub opiekunowie prawni dziecka, ofiara, środowisko rówieśnicze ofiary.
 2. Określenie rodzaju incydentu: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości.
 3. Przeprowadzenie rozmowy z ofiarą w obecności rodziców lub prawnych opiekunów, pedagoga, wychowawcy i dyrektora.
 4. Zidentyfikowanie i zabezpieczenie w formie elektronicznej lub wydruków dowodów działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie bezzwłoczne zawiadomienie Policji o wystąpieniu zdarzenia. Identyfikacja sprawcy (-ów). Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły.
 5. Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.
 6. Zapewnienie wsparcia ofierze w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), które mogą być skutkiem kontaktów w Internecie.
 7. Powiadomienie rodziców lub prawnych opiekunów.
 8. Uzyskanie informacji o sprawcy i przekazanie ich Policji.
 9. W razie konieczności, w porozumieniu z rodzicami lub prawnymi opiekunami należy podjąć decyzję o udzieleniu profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
 10. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
 11. W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego. Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi. W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe zaleca się – w porozumieniu z rodzicami lub opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.
5. *Naruszenie prywatności, wykorzystanie danych osobowych, wizerunku* (cyberstalking).

Rodzaje:

- podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej (wyłudzenia, kradzieże);

- przejście profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych);
- szantaż (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary);
- dokonanie zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści.

Procedura postępowania:

1. Gdy sprawcą jest uczeń – kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły lub wychowawcą.
 2. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego).
 3. Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
 4. W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę, również gdy trudno go ustalić, sytuację należy przekazać Policji.
 5. Uświadomienie sprawcy nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynu, jakiego dokonał.
 6. Podjęcie decyzji przez Dyrektora Szkoły o powiadomieniu o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń – sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.
 7. Otoczenie opieką ofiary incydentu w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami.
 8. Powiadomienie o interwencji w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje nie rozprzestrzeniały się w sieci.
 9. Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko czynu zabronionego (przestępstwo, wykroczenie).
6. **Zagrożenia seksualne** (cyberseks, seksting) - przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów al-

bo publikowanie np. na portalach społecznościowych prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, intymnym.

Procedura postępowania:

1. Jeśli wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników, nie uległy rozprzestrzenieniu dalej należy wezwać uczniów do dyrekcji szkoły, gdzie przedstawione im zostaną dowody ich aktywności. Konieczne jest również przeprowadzenie rozmów w obecności rodziców uczniów.
2. Jeśli materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle (młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie) należy powiadomić policję lub sąd rodzinny ze względu na pornograficzny charakter materiałów. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami.
3. Jeśli materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy. Należy zastosować procedury dotyczące cyberprzemocy.
4. Za każdym razem, niezależnie od zakresu negatywnych zachowań, należy udzielić uczniom wsparcia pedagogicznego i psychologicznego oraz współpracować z rodzicami uczniów.
5. Osobami zgłaszającymi incydent mogą być: rodzice lub opiekunowie prawni dziecka, ofiara, środowisko rówieśnicze ofiary.
6. Określenie rodzaju incydentu: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości.
7. Przeprowadzenie rozmowy z ofiarą w obecności rodziców lub prawnych opiekunów, pedagoga, wychowawcy i dyrektora.
8. Zidentyfikowanie i zabezpieczenie w formie elektronicznej lub wydruków dowodów działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie bezzwłoczne zawiadomienie Policji o wystąpieniu zdarzenia.
9. Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły.
10. Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.
11. Zapewnienie wsparcia ofierze w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), które mogą być skutkiem kontaktów w Internecie.
12. Powiadomienie rodziców lub prawnych opiekunów.

13. Uzyskanie informacji o sprawcy i przekazanie ich Policji.
14. W razie konieczności, w porozumieniu z rodzicami lub prawnymi opiekunami należy podjąć decyzję o udzieleniu profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
15. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
16. W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe zaleca się – w porozumieniu z rodzicami lub opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

7. *Łamanie prawa autorskiego.*

Procedura postępowania:

1. Szkoła w sytuacji naruszenia praw autorskich powinna zasięgnąć fachowej pomocy prawnej. Szkoła skupia się na swojej roli edukacyjno – wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.
2. Sprawdzenie czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane.
3. Przekazanie sprawy odpowiednim służbom.
4. Szkoła nie może wkraczać w kompetencje uprawnionych organów. Skupia się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.
5. Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno – wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.
6. Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń, należy rozważyć pomoc szkoły w kompromisowym zakończeniu powstałego sporu.
7. W przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.
8. Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub skierować sprawę do odpowiednich organów.
9. Dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to on ustala, czy zawiadamiać Policję lub składać powództwo. Szkoła może zaangażować się w ułatwienie zakończenia sporu bez takiej eskalacji.

10. Organizowanie szkoleń lub warsztatów z zakresu prawa autorskiego w internecie dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole.
8. **Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, fake news** - brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych na forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia, skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi, utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji, a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.

Procedura postępowania:

1. Identyfikowanie przez nauczycieli i wychowawców uczniów, którzy nie potrafią odróżnić prawdy od fałszu w informacjach publikowanych w Internecie.
2. Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu, po zauważeniu przez nauczyciela, musi być przeanalizowane i sprostowane. Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z wychowawcą poświęconych edukacji medialnej (informacyjnej).
3. Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i – w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.

Telefony alarmowe:

1. Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111; <https://116111.pl>
2. Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100; <https://800100100.pl>
3. Zgłaszanie nielegalnych treści: 801 615 005; dyzurnet.pl; dyzurnet@dyzurnet.pl
4. Policja: 997 lub 112

Rozdział 9

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

Definicje wyjaśniające

1. **Przemoc domowa** - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
 - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
 - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;

- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Rodzaje przemocy domowej

- a) *przemoc fizyczna* - każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego. Często powoduje różnego rodzaju urazy;
- b) *przemoc psychiczna* („maltretowanie psychiczne”) – to powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic nie warty, zły, niekochany, niechciany, zagrożony i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych. Formy: odtrącanie, zastraszanie, wyzyskiwanie/przekupstwo, odmowa reakcji emocjonalnych (nieokazywanie uczuć, ignorowanie potrzeb), izolowanie, zaniedbywanie rozwoju umysłowego, nauki, zdrowia, opieki medycznej. Wina sprawcy jest trudno widoczna, objawy to konsekwencja przemocy;
- c) *przemoc seksualna* – zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody. Wykorzystanie seksualne występuje pomiędzy małoletnim a dorosłym lub małoletnim i innym małoletnim, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Do naruszeń należą: nakłanianie/zmuszanie małoletniego do czynności seksualnych, wykorzystanie małoletniego do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych, wykorzystanie małoletniego do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych;
- d) *zaniedbywanie* – polega na incydentalnym, bądź chronicznym niezaspokajaniu potrzeb małoletniego oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia, a także generujące trudności rozwojowe.

Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego

1. Odbywa się poprzez: ujawnienie przez małoletniego przemocy domowej, informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy, analizę objawów krzywdzenia występujących u małoletniego, ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.
2. W każdym przypadku informacje o przemocy wobec małoletniego wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować.

Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego

1. Każdy małoletni uczeń Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce może zgłosić ustnie (rozmowa, telefon) lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej.

2. W przypadku obcojęzycznego małoletniego lub mającego trudności w mowie i piśmie, należy zapewnić pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnić komunikację w innych formach, np. poprzez wykorzystanie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji.
3. Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego małoletniego podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia małoletniego i powiadomienie wychowawcy, zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dyrektora szkoły. W przypadku nagłej interwencji należy wezwać policję, w pozostałych sytuacjach niewymagających nagłych interwencji osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.

Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa u ucznia symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy.
2. Pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wychowawcy, dyrektorowi szkoły – dołączając pisemną notatkę zawierającą istotne informacje dotyczące: wyglądu, stanu, dolegliwości oraz zachowania dziecka, cytaty jego wypowiedzi oraz podjęte działania.
3. Zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik 1. Na karcie podpisują się: zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej i osoba zgłaszająca.

Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz

1. Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec małoletniego ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy lub przemocy w szkole.
2. W celu zgłoszenia stosowanej wobec dziecka/mołoletniego przemocy domowej w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia do zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wychowawcy, dyrektora szkoły. Należy wskazać fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego.
3. Osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się dokumentem zawierającym fotografię oraz wskazać dane do kontaktu.
4. Zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych.
5. W przypadku zgłoszeń anonimowych, w tym telefonicznych do sekretariatu szkoły, pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej. Wówczas pracownik sekretariatu zawiadamia zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej i dyrektora szkoły o anonimowym zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej ze zgłaszającym lub wydruk ze skrzynki elektronicznej szkoły.
6. Pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy lub jej stosowania wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik 1, w obecności – o ile to możliwe – osoby zgłaszającej i w trybie pilnym przekazuje ją zespołowi pomocy psychologiczno

- pedagogicznej, dyrektorowi szkoły. Na karcie podpisuje się osoba, do której wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca.

Procedura „Niebieskiej Karty”

1. Procedura „Niebieskiej Karty” obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. K. Kluka w Rudce.
2. Celem procedury „Niebieskiej Karty” jest wskazanie zasad postępowania nauczycieli i dyrektora szkoły w przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia. Uruchamiając procedurę „Niebieskiej Karty” pracownik oświaty otrzymuje możliwość udziału w grupie roboczej zespołu interdyscyplinarnego.
3. Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor szkoły.
4. Nadzór nad realizacją działań w sprawach krzywdzenia małoletnich sprawuje dyrektor szkoły i zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za uruchamianie procedury „Niebieskiej Karty”. Jest to zespół specjalistów pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole. W przypadku podjęcia przez personel placówki informacji, że dziecko może być krzywdzone, osoba ujawniająca sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, który sporządza kartę dokumentowania zdarzeń. Zespół ten prowadzi rejestr wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”. Wgląd w dokumentację posiadają wyłącznie osoby upoważnione imiennie przez dyrektora szkoły (załącznik nr 2 – oświadczenie o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych). Archiwizacja dokumentacji odbywa się na zasadach określonych w instrukcji archiwalnej.
6. Zasadą udzielania pomocy krzywdzonemu małoletniemu jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa ograniczona do osób pracujących z małoletnim.
7. Druki i formularze w sprawie „Niebieskiej Karty” znajdują się w załącznikach oraz w gabinecie pedagoga szkolnego.
8. W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców, ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny, który zbada sprawę i zdecyduje o dalszych działaniach. Sąd może umieścić dzieci w placówce lub rodzinie zastępczej.
9. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112. W przypadku uszkodzenia ciała małoletniego niezbędna jest pomoc lekarska.
10. Wszyscy pracownicy szkoły, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęli informację o krzywdzeniu ucznia lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”

Gdy uczeń poinformuje nauczyciela/pracownika szkoły o stosowanej wobec niego przemocy należy:

1. Niezwłocznie poinformować wychowawcę i/lub pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
2. Przeprowadzić rozmowę rozpoznawczą z uczniem przez pedagoga szkolnego na temat zgłaszanych form przemocy wobec niego przez członka rodziny. Poinformować ucznia o przepisach obowiązującego prawa, o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Poinformować ucznia o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Poinformować dyrektora szkoły o sytuacji ucznia doznającego przemocy w rodzinie.
4. Zbadać sytuację rodzinną ucznia. Jeśli to możliwe przeprowadzić rozpoznanie: wezwać rodzica/opiekuna prawnego ucznia i/lub osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Przeprowadzenie rozmowy na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informowanie o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii. Należy pamiętać, że do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagany uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza. Jeśli to możliwe należy przeprowadzić oddzielną rozmowę z rodzicem, który nie krzywdzi małoletniego w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie.
5. Uruchomić procedurę „Niebieskiej Karty” w trybie niezwłocznym po zbadaniu sprawy. Wypełnić Formularz A z uczniem doznającym przemocy. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy. Osoba wszczynająca procedurę „Niebieskiej Karty” ma prawo wykorzystać informacje zawarte we wstępnej diagnozie oceny sytuacji małoletniego (załącznik 3 – Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec małoletnich).
6. Czynności w ramach procedury „Niebieskiej Karty” przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec małoletniego, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków, pradiadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również w obecności psychologa).
7. Żaden z formularzy "Niebieskiej karty" nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie czy stosowanie przemocy domowej.
8. Po wypełnieniu karty – „A” (załącznik 5), osoba dotknięta przemocą domową w rodzinie - rodzic, opiekun prawny lub faktyczny, osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie otrzymuje wypełniony formularz Karty – B (załącznik 6).

9. Formularz „B” jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc. Nie przekazuje się go osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.
10. Przekazanie dokumentacji dotyczącej uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego właściwego Ośrodka Pomocy Społecznej dla miejsca zamieszkania ucznia w terminie niezwłocznym – nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury. Osobami upoważnionymi przez dyrektora do przekazania dokumentacji jest zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole.
11. Wypełnienie formularza A nie zwalnia z działań interwencyjnych, zapewniających bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy. Wyznaczona przez dyrektora szkoły osoba z zespołu psychologiczno-pedagogicznego ma obowiązek uczestniczyć w posiedzeniach grupy roboczej powołanego zespołu interdyscyplinarnego oraz monitorować sytuację małoletniego.

Rozmowa z ofiarą przemocy domowej – zalecenia i wskazówki

Gdy uczeń poinformuje nauczyciela/pracownika szkoły o stosowanej wobec niego przemocy należy:

1. Cel rozmowy – zebranie informacji – potwierdzających lub niepotwierdzających – jego krzywdzenie w rodzinie (charakter, okoliczności zdarzeń, rola i zachowanie członków rodziny, zidentyfikowanie sprawcy, udzielenie małoletniemu wsparcia).
2. Podczas rozmowy należy uwzględnić wiek i możliwości rozwojowe małoletniego oraz to, czy małoletni sam ujawnił przemoc czy jest podejrzenie przemocy w oparciu o przesłanki. Należy zadbać o zaufanie małoletniego, dobry kontakt, szczególnie, gdy podejrzewamy przemoc w oparciu o przesłanki. Wówczas należy początkowo rozmawiać na tematy neutralne, ale istotne dla małoletniego np. zainteresowania, opinie itp.
3. Miejsce rozmowy powinno być bezpieczne, ciche i komfortowe. Należy skupić się na małoletnim.
4. Należy pamiętać, że małoletni może być nieprzygotowany do zwierzeń, zaskoczony lub będzie się starać ukrywać fakt krzywdzenia przez rodziców, szczególnie w przypadku przemocy seksualnej. Mogą mu towarzyszyć: wstyd, lęk, obawa przed zemstą, brak znajomości odpowiedniego słownictwa, bezsilność. Małoletni może stosować mechanizmy obronne, pomagające mu w walce z traumą, bólem, cierpieniem lub zachowaniem wiary i przywiązaniem do rodziców, co może ograniczać szczerą wypowiedź. Najczęściej są to:
 - a) tłumienie – unikanie bolesnych wspomnień, uczuć;
 - b) wyparcie – usuwanie i niedopuszczanie bolesnych wspomnień;
 - c) zaprzeczenie – wmawianie sobie, że zdarzenie, którego się doświadczyło lub widziało nie miało miejsca;
 - d) minimalizacja – zmniejszanie doznawanej krzywdy;
 - e) racjonalizacja – znajdowanie wytłumaczenia dla osoby stosującej przemoc.

5. Nauczyciel, pedagog muszą opanować własne emocje. Nie okazywać złości, szoku, zakłopotania, współczucia. Nauczyciel to nie śledczy, zbierać dowody będzie sędzia i biegły psycholog.

6. Należy:

- a) zapewnić małoletniego, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć;
- b) używać prostego, zrozumiałego języka, krótkie pytania, bez trudnych wyrazów;
- c) stosować pytania otwarte, by małoletni mógł opowiedzieć to własnymi słowami. Nie należy zadawać pytań sugerujących lub zaczynających od słów „dlaczego? Po co? – może to wywołać w małoletnim poczucie winy;
- d) okazywać zainteresowanie, że słuchamy małoletniego. Pokazywać to mimiką, gestami, sygnałami werbalnymi;
- e) parafrazować – powtarzać własnymi słowami wypowiedź małoletniego, aby dobrze zrozumieć np. „o ile dobrze Cię rozumiem...” i odzwierciedlać – nazywać odczucia rozmówcy „widzę, że jest Ci smutno...”, „wygląda na to, że Cię to niepokoi”;
- f) zachować spokój, nie dramatyzować;
- g) powstrzymać się od wypowiadania negatywnych sądów o sprawcy;
- h) powstrzymać się od nakłaniania małoletniego do ciągłego powtarzania bolesnych wspomnień;
- i) pozwolić małoletniemu na ujawnienie tego, na co jest gotowy;
- j) prowadzić spokojną rozmowę, nie pospieszać; przejawiać zaufanie i wiarę w to, co mówi małoletni, nie bagatelizować i nie zaprzeczać w słowa małoletniego;
- k) upewnić małoletniego, że dobrze robi ujawniając krzywdy, że to, co się stało to nie jego wina;
- l) poinformować, że to trzeba zgłosić, nie obiecywać zachowania rozmowy w tajemnicy oraz nie składać innych obietnic, nie ma pewności jak się sprawy dalej potoczą, wskazać, że zajmą się tym odpowiednie instytucje;
- m) poinformować o kolejności przebiegu działań w związku ze zgłoszeniem;
- n) rozmowę zakończyć czymś pozytywnym.

Zadania i obowiązki pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego w formie przemocy domowej

Dyrektor szkoły:

1. W porozumieniu z zespołem psychologiczno-pedagogicznym występuje do sądu rodzinnego i prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem, podpisuje wszystkie pisma w sprawach krzywdzenia małoletnich.
2. Organizuje wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla osoby doznającej przemocy oraz zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w ramach diagnozy i oceny ryzyka zagrożenia przemocą domową. Nadzoruje pracę zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
3. Określa zasady prowadzenia dokumentacji i jej archiwizowania.

4. Wydaje upoważnienia do dostępu do danych osobowych osobom biorącym udział w rozpoznawaniu przemocy domowej.
5. Współpracuje z instytucjami zewnętrznymi działającymi na rzecz wspierania i pomocy ofiarom przemocy domowej.
6. Zapewnia bezpieczeństwo i ochronę prawną pracownikom wszczynającym procedurę „Niebieskiej Karty”, doznającym krzywdy ze strony sprawców przemocy domowej, ich oskarżania, gróźb i przemocy.
7. Zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym, ułatwiając im możliwość konsultacji trudnych przypadków ze specjalistami, wspiera, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie wobec dziecka.

Pedagog szkolny, psycholog szkolny, pedagog specjalny:

W sytuacji podejrzenia przemocy wobec małoletniego:

1. Udziela bezpośredniej pomocy małoletniemu jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie (np. w sytuacji obrażeń na ciele – pod nieobecność pielęgniarki szkolnej organizuje pomoc medyczną wzywając karetkę pogotowia lub jeśli stan zdrowia dziecka nie kwalifikuje się do jej wezwania karetki, wysyła wniosek do sądu rejonowego z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną i wydanie zgody na poddanie małoletniego badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców. Dodatkowo może udać się z małoletnim do lekarza pediatry w celu dokonania opisu stanu zdrowia małoletniego.
2. Zbiera informacje o małoletnim w celu wstępnego zdiagnozowania jego sytuacji: czynniki ryzyka, dane potwierdzające lub wykluczające przemoc, zidentyfikowanie sprawcy przemocy, relacje w rodzinie, czas krzywdzenia małoletniego, zachowania pozostałych członków rodziny, osoby wspierające małoletniego, czynniki towarzyszące przemocy np. alkohol.
3. Przewodniczy Zespołowi interwencyjnemu w szkole.
4. Wszczyňa procedurę „Niebieskiej Karty”.
5. Przeprowadza we współpracy z wychowawcą oraz innymi osobami zaangażowanymi w pomoc małoletniemu, ocenę zagrożenia małoletniego przemocą.
6. Organizuje pomoc i wsparcie uczniom zagrożonym zaniedbaniem.
7. Współpracuje z dyrektorem w podejmowaniu interwencji:
 - a) informuje dyrektora szkoły o każdym przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie,
 - b) gromadzi i przetrzymuje wszelką dokumentację dotyczącą udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
8. Uczestniczy w posiedzeniach powołanej grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego w placówkach na zewnątrz.

9. Monitoruje sytuację małego poprzez kontakt z wychowawcą, nauczycielami, także pracownikami niepedagogicznymi – dbając jednocześnie o zapewnienie poufności i niewłączanie osób nie związanych z pracą nad konkretnym przypadkiem.
10. Współpracuje i konsultuje prowadzone sprawy ze specjalistami – z poradniach specjalistycznych, do których kierowany jest mały lub jego rodzice.
11. Współpracuje z rodzicami/opiekunami prawnymi małego na tyle, na ile to możliwe. Wskazuje zalecenia i propozycje działań dla rodziców.

Wychowawca klasy:

W sytuacji, gdy podejrzewa, że mały jest krzywdzony:

1. Udziela bezpośredniej pomocy dziecku, jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie – kieruje do szkolnej pielęgniarki, w przypadku nieobecności powiadamia dyrektora szkoły i/lub pedagoga szkolnego w celu zorganizowania pomocy medycznej – wezwanie karetki pogotowia.
2. Kontaktuje się z zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej w celu przekazania informacji o swoich obserwacjach.
3. Wypełnia Kartę zgłoszenia podejrzenia przemocy – załącznik 1.
4. Swoje spostrzeżenia zapisuje w postaci notatki służbowej i włącza do indywidualnej dokumentacji małego.
5. Współpracuje z zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustalając plan pomocy małemu.
6. Systematycznie monitoruje sytuację małego obserwując ewentualne zmiany jego zachowania, zamieszczając opisy (notatka służbowa) w indywidualnej dokumentacji ucznia.
7. Udziela uczniowi wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Pielęgniarka szkolna:

W sytuacji, gdy podejrzewa, że mały jest krzywdzony:

1. Udziela bezpośredniej pomocy małemu, jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie oraz organizuje pomoc medyczną.
2. Jeśli zauważy na ciele małego siniaki, wybroczyny lub inne objawy przemocy fizycznej, opisuje je w karcie zdrowia dziecka (w jego dokumentacji badań i czynności uzupełniających): rozmiar, rozmieszczenie, kolor, wielkość, itp. Oryginał dokumentacji małego jest udostępniany jedynie na wniosek sądu.
3. Wpisuje w karcie nazwisko osoby, która przyprowadziła dziecko wówczas, gdy mały z obrażeniami został zgłoszony przez innego pracownika szkoły.
4. Kontaktuje się z zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowawcą ucznia zgłaszając informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach.

5. Może kontaktować się z rodzicami dziecka w przypadku stwierdzenia zaniedbań zdrowotnych i higienicznych (m.in. wszawicy, próchnicy). Jeśli rodzice nie są zainteresowani współpracą na rzecz poprawy sytuacji małoletniego, sporządza notatkę służbową z opisem stanu ucznia i podjętych przez siebie działań oraz reakcji rodziców. Notatkę przekazuje zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Nauczyciele, wolontariusze, praktykanci:

W sytuacji, gdy podejrzewają, że małoletni jest krzywdzony:

1. Kontaktują się z wychowawcą i zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach oraz dołączają Kartę zgłoszenia podejrzenia przemocy – załącznik 1. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują stwierdzone fakty w formie notatki służbowej i przekazują niezwłocznie dnia następnego.
2. Prowadzą wnikliwe obserwacje ucznia na zajęciach, przerwach, zajęciach pozalekcyjnych.
3. Za upoważnieniem dyrektora biorą udział w posiedzeniach Zespołu interwencyjnego.
4. Udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bieżącej pracy z małoletnim.

Pracownicy obsługi, administracji i ochrony:

W sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka:

1. Kontaktują się z wychowawcą i zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują stwierdzone fakty w formie notatki służbowej i przekazują niezwłocznie dnia następnego.
2. W każdej możliwej sytuacji obserwują zachowanie małoletniego i niosą mu pomoc.
3. W sytuacjach zagrożenia dziecka chronią go przed kontaktem z osobą stosującą przemoc.

Rozdział 10

Zasady i sposób udostępniania personelowi, małoletnim i ich opiekunom polityki do znajomienia i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów

1. Wszelkie procedury i dokumenty dot. Standardów są udostępniane personelowi, małoletnim i ich rodzicom.
2. Standardy dostępne są w sekretariacie dyrektora, w gabinecie pedagoga, bibliotece szkolnej.
3. Każdy pracownik ma obowiązek zapoznać się ze Standardami po zawarciu umowy o pracę, a fakt zapoznania się i przyjęcia do stosowania poświadczą podpisem na liście dostępnej w dziale kadr oraz poprzez złożenie do akt osobowych oświadczenia.

4. Rodzice/opiekunowie uczniów zapoznawani są ze Standardami podczas zebrań z rodzicami, każdorazowo na początku roku szkolnego (podpisy na liście), przy czym pierwsze zapoznanie nastąpi niezwłocznie po opracowaniu i wprowadzeniu Standardów, nie później niż w ciągu 30 dni – publikacja na stronie internetowej szkoły, ogłoszenia Librus.
5. Uczniowie zapoznawani są ze Standardami podczas jednych z zajęć z wychowawcą na początku września każdego roku, przy czym pierwsze zapoznanie nastąpi niezwłocznie po opracowaniu i wprowadzeniu Standardów, nie później niż w ciągu 30 dni. Potwierdzenie zapoznania na liście.
6. Treść oświadczenia dla personelu stanowi załącznik do Standardów (załącznik 2).
7. Pracownicy powołani do pełnienia funkcji zgodnie z zapisami na bieżąco monitorują i okresowo weryfikują zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci, dokonując co najmniej raz na dwa lata oceny Standardów, by dostosować je do aktualnych potrzeb i obowiązujących przepisów. Wnioski z przeprowadzonej oceny są dokumentowane w formie notatek służbowych, a zmiany w Standardach wprowadzane są zarządzeniem dyrektora.
8. Monitoring i ewaluacja Standardów prowadzona jest w oparciu o analizę dokumentacji wewnętrznej i korespondencji zewnętrznej, przepisów prawa, obserwację, analizę ilościową i jakościową zgłoszeń, badania ankietowe.

Rozdział 11

Przepisy końcowe

1. Standardy wchodzą w życie z dniem ogłoszenia zarządzenia.
2. Ogłoszenie następuje poprzez zamieszczenie Standardów na stronie internetowej szkoły.

Załączniki do „Standardów ochrony małoletnich”:

1. Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego – załącznik nr 1.
2. Wzór oświadczenia o poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia małoletnich – załącznik nr 2.
3. Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec małoletnich – załącznik nr 3.
4. Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania małoletniego – załącznik nr 4.
5. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – A” – załącznik nr 5.
6. Wzór formularza „Niebieskiej Karty – B” – załącznik nr 6.

Załączniki do Standardów ochrony małoletnich

Załącznik nr 1

do Standardów ochrony małoletnich w ZSCKR w Rudce

Wzór Karty zgłoszenia krzywdzenia małoletniego

KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA DZIECKA

Dotyczy dziecka:.....

Osoba zgłaszająca: Imię i nazwisko:.....

Dane do kontaktu:.....

Stopień pokrewieństwa:.....

Źródło wiedzy lub informacji o przemoc:

.....
.....
.....

Data zgłoszenia:.....

Forma zgłoszenia: Pisemna, bezpośrednio, listownie, drogą listowną [niepotrzebne skreślić]

Fakty wskazujące na stosowaną przemoc podane przez osobę zgłaszającą:

.....
.....
.....
.....

Inne informacje o dziecku, rodzinie:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wskazanie potencjalnej osoby stosującej przemoc:

.....

Podpis osoby zgłaszającej:

Podpis osoby przyjmującej zgłoszenie:.....

Data:

Załącznik nr 2

do Standardów ochrony małoletnich w ZSCKR w Rudce

Oświadczenie o zachowaniu poufności informacji powziętych w procesie postępowania w sprawie krzywdzenia dziecka/maleoletniego oraz przetwarzanych danych osobowych

1. Oświadczam, że:

1) zapoznano mnie z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, a w szczególności z treścią ogólnego Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r. oraz

Ustawy o Ochronie Danych Osobowych;

2) zapoznano mnie ze „Standardami Ochrony Małoletnich”, wdrożonych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Krzysztofa Kluka w Rudce;

3) zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałam/em przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieupoważnionym.

2. Zobowiązuję się do:

1) przetwarzania danych osobowych wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w powierzonych przez Administratora obowiązkach;

2) nieujawniania danych zawartych w zbiorach danych, do których uzyskałem(am) dostęp za upoważnieniem administratora danych;

3) nieujawniania sposobów zabezpieczeń danych osobowych przetwarzanych w szkole;

4) wykonywania operacji przetwarzania danych, zgodnie z Regulaminem Ochrony Danych Osobowych;

5) zabezpieczenia tych danych przed dostępem osób nieupoważnionych;

6) ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utratą, modyfikacją danych osobowych, nieuprawnionym ujawnieniem danych osobowych, nieuprawnionym dostępem do danych osobowych oraz przetwarzaniem;

7) zgłaszania incydentów naruszenia zasad ochrony danych osobowych Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych lub bezpośrednio przełożonemu.

Przyjmuję do wiadomości, iż postępowanie sprzeczne z powyższymi zobowiązaniami może być uznane przez Administratora za naruszenie przepisów Ustawy o Ochronie Danych osobowych oraz Rozporządzenia o ochronie danych UE z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Rudka, (data)..... (czytelny podpis pracownika).....

Załącznik do Standardów ochrony małoletnich

Załącznik nr 3

do procedury „Niebieskiej karty” w ZSCKR w Rudce

Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy domowej

wobec małoletniego

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp. -----□

A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp.-----□

A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie. -----□

A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.-----□

A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.). -----□

A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).-----□

A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.-----□

A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).-----□

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.-----□

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.-----□

A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny. -----
-----□

Źródło: Kwestionariusze oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie oraz algorytmy postępowania dla oświaty » Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"

Załącznik do Standardów ochrony małoletnich

Załącznik nr 4

do procedury „Niebieskiej karty” w ZSCKR w Rudce

Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania

L.p.	Symptomy wskazujące na zaniedbanie (forma przemocy)	tak	nie
1.	Nieadekwatne ubranie do pory roku lub pogody		
2.	Niedowaga, niedożywienie, zmęczenie, podkrążone oczy		
3.	Brudna odzież		
4.	Brudne ciało		
5.	Nieprzyjemny zapach (insekty)		
6.	Brak podręczników i przyborów szkolnych		
7.	Kradzieże jedzenia lub innych przedmiotów		
8.	Przebywanie poza domem w późnych godzinach		
9.	Bardzo częste przebywanie poza domem niezależnie od pory roku		
10.	Ma dorosłych „kolegów”		
11.	Nie ma kolegów wśród rówieśników		
12.	Z trudem nawiązuje relacje		
13.	Izoluje się od rówieśników		
14.	Bije się po głowie/twarzy lub wrywa sobie włosy		
15.	Często ma ślady zadrapań/siniaków		
16.	Często odnosi obrażenia (skręcenia, złamania, skaleczenia)		
17.	Bije innych		
18.	Zawiera przyjaźnie, potem reaguje wrogością		
19.	Gwałtownie uchyla się przed dotykiem		
20.	Moczy się		
21.	Boi się przebywać w zamkniętych pomieszczeniach		
22.	Boi się ciemności		
23.	Unika zajęć wychowania fizycznego		
24.	Unika sytuacji leżakowania w przedszkolu		
25.	Nie bierze udziału w wycieczkach		
26.	Podejmuje zachowania autodestrukcyjne wobec siebie, zwierząt		
27.	Miewa nagłe zmiany nastroju – od euforii do agresji		
28.	Prezentuje natrętne, narzucające się zachowania		
29.	Nie odwzajemnia emocji		
30.	Odrzuca próby nawiązania bliskości		
31.	Ma wybuchy wściekłości		
32.	Nadmiernie skraca dystans fizyczny		

33.	Demonstruje zachowania seksualne		
34.	Nie docenia własnych osiągnięć		
35.	Ma koszmary nocne		
36.	Ma problemy szkolne		
37.	Inne.....		

Uwaga! Informacje zachowania należy analizować biorąc pod uwagę całość informacji o rodzinie. Pojedynczych zachowań z listy nie można traktować jako jednoznacznie wskazujących na zaniedbanie